

En stige til himlen

Er du på jagt efter en staude med et let og luftigt udtryk, er jakobsstige et oplagt valg. Den er tilmed taknemmelig at have med at gøre, og så er den også fin i krukker og i buketter.

TEKST OG FOTO: LONE SKJØDT, HORTONOM OG HAVEARKITEKT, GRØNNE GLIMT

Polemonium yezoense var. *hidakanum* 'Purple Rain'.

Masser er lillablå jakobsstiger i et majbed.

Jakobsstige – denne kønne, gammeltdags staude har været dyrket i vores haver i generationer, og den ses også af og til forvildet i bynærskov. Den er oplagt som et blåt islæt i et frodigt mormorbed, eller hvis man er på jagt efter en plante med hurtig blomsterrigdom på en nyanlagt grund.

Stauden med de blålige blomster er et godt valg, blot jorden er til den fugtige side. Jakobsstige, *Polemonium*, udmærker sig også ved at være en god biplante, og så hører den til de lavallergene stauder, det vil sige, at den ikke generer pollenallergikere.

I den blåviolette skala

Blå er en eftertragtet blomsterfarve, og jakobsstigen bolttrer sig farvemæssigt fra klart himmelblå over til mere lys og mørkviolette nuancer samt i cremehvidt og gulligt. Den overvejende blomsterfarve er mørkviolet, der bevæger sig over mod himmelblå. I mere sjældne tilfælde kan man støde på planter med gule og rosa blomster. Søger man en jakobsstige med et mere trendy udtryk, så gå efter sorten *Polemonium yezoense* var. *hidakanum* 'Purple Rain', der er næsten dømnisk i sit udtryk med mørkviolette blade, stængler og blomster. Også *Polemonium*

reptans 'Stairway to Heaven' og *Polemonium caeruleum* 'Brise d'Anjou' er værd at bemærke. Det er to livligt brogetbladede sorter, som fint kan anvendes til at lyse op ved en skyggefuld passage. Holder du af at tilbringe sommertiden herhjemme, får du virkelig glæde af jakobsstige, da den kvitterer med blomster i juni, juli og august. Og i tilgift har blomsterne en let, skøn duft.

Let udtryk

Jakobsstige er en slægt med ca. 25 arter, der er udbredt i Asien, Nordamerika og Europa, hvor den naturligt vokser i skovlysninger, enge og fugtige overdrev. Det er urteagtige, flerårige planter, men i visse tilfælde også enårige. De har krybende jordstængler, som skyder oprette, indtil 80 cm høje, ranke stængler frem, som bærer blade. Stænglerne er behårede, ofte med kirtelhår, og planterne vælter sjældent. Bladene er spredtstillede, regelmæssige og uligefinnede, og de giver planten et letløvet udtryk.

Det kønne løv er også fint og dekorativt efter blomstringen. Blomsterne er små og nærmest tragtformede med markante gul-orange udhængende stødragere. Blomsterne er samlet øverst i lange, endestillede toppe.

Når blot bunden er fugtig

I modsætning til mange andre af vores populære blåblomstrende planter i havensom for eksempel lavendel, salvie og *Perowskia*, der elsker tørrest mulige forhold i sol, så trives jakobsstige i fugtig, gerne næringsrig jord. Den er dog meget taknemmelig, så den kan også gro på mere sandede jorde, hvis man husker

Mange flere stiger

Jakobsstige er en ivrig selvsåer, og den er også nem at så. Så frøene tyndt i en kasse med fugtig så- og priklej jord i januar-maj et frostfrit og lyst sted, og dæk frøene med et tyndt lag jord. Planterne prikles over i potter med mere næringsrig jord, når de første løvblade er synlige.

Hvis de er sået i maj-juli og har nået at få en flot størrelse, kan de plantes ud allerede i september. Ellers venter man til næste forår med at plante dem ud og passer dem godt med vand, til de har fået ordentlig fat og vokser flot. Planten kan også formeres ved at dele den af ældre planter i det tidlige forår eller straks efter afblomstringen i august.

FOTO: MARIANNE MALERIS GARDEN IMAGES

P. pauciflorum, er en jakobsstige, der trives i en krukke i skygge. Den får gule blomster.

FOTO: GARD PHOTOS/JULIETTE WADE

Polemonium carneum 'Apricot Delight'.

at holde jorden fugtig. Er omgivelserne lidt mere skyggefulde, behøver man ikke af den grund at blive snydt for det blå islæt i haven. Jakobsstige blomstrer bedst i fuld sol, men udvikler sig også ganske pænt i halvskygge. Når den dukker op om foråret, er den meget let gendelig med de fligede blade. Hvis den har selvstændt sig et sted, hvor den ikke lige passer ind, er det ikke noget problem at fjerne de uønskede småplanter og eventuelt plante dem et andet sted eller forære dem væk.

Væksten er ikke særlig kraftig, så den kan let kvæles af kraftigere voksende naboplanter, der derfor må holdes på afstand. Plant den gerne i grupper med fem-syv planter sammen med en plan-teafstand på 30 cm, så den får et mere fyldigt udtryk. Lad være med at skære den visne top af om efteråret, men vent til det tidlige forår, hvis det er selvsåning, du går efter. Efter sigende skulle jakobsstige være nogenlunde sneglesikker.

Kristent symbol gav poetisk navn

I kristendommen er stigen et symbol på menneskets vej til himlen. Historien bag navnet er hentet fra 1. Mosebog i Det Gamle Testamente, hvor en af patriarkerne, Jakob, ser en stige i en drøm. Stigen rakte op til himlen, og Jakob så engle stige op og ned ad den. Jakobsstigen har sine mange regelmæssigt parallelle stillede blade som fine små trin på en stige og heraf det danske navn. Fortællingen har inspireret til navngivning af sorter 'Filigree Clouds' og 'Stairway to Heaven'.

Her finder du arter og sorter af jakobsstige

Arter

- *Polemonium boreale*, polarjakobsstige, lyseblå blomster i juni-september, 30 cm høj, kridtvejsplanter.dk og alletidersplanter.dk
- 'Bilbo' 25 cm høj, mørkvioletblå blomster med udstrålende gult øje og lange gule støvdragere. Blomstring i juni-august, velegnet til krukke, impecta.se
- 'Heavenly Habit' 30 cm høj, blå blomster. Blomstring i juni-august, velegnet til krukke, gardenshop.dk
- 'Humile' blåviolet, 30 cm høj og er steril, dvs., den sår ikke sig selv, men kan kun formeres ved deling eller småstiklinger. Blomstrer allerede i maj, lundhede.com
- *P. caeruleum* 'Brise d'Anjou', damholmgard.dk, 'Filigree Clouds', thyboesminde.dk og 'Filigree Skies', jelitto.com. 'Brise d'Anjou', har lyst grønne blade med cremehvid bladrand, dekorativt løv og lavendelblå blomster. Ca. 50-60 cm høj (morningsunherbfarm.com).
- *P. carneum* 'Apricot Delight', sart gul-ligrosa blomster fra maj-juli, ca. 40 cm høj, kerneliv.dk
- *P. cashmerienum*, 40 cm høj, store lysblå blomster i maj-juni, lundhede.com
- *P. foliosissimum*, lyslilla blomster i juli-august, 80 cm høj og næsten bregneagtigt løv, jelitto.com
- *P. pauciflorum*, gul jakobsstige, 40 cm høj, sartgule trompetformede hængende blomster med rosa tone i juni-juli. Rigtig fin i krukke til skyggen, meget tæt i løvet og blomsterrig, delvis vintergrøn, kerneliv.dk (frø) og lundhede.com (planter)

- *P. pulcherrimum*, 25 cm, violetblå blomster, kompakt form, velegnet til stenbed, jelitto.com
- *P. reptans*, krybende jakobsstige udvikler sig til løse, brede planter. Blomsterstanden er løsere end hos *Polemonium caeruleum* og knap så rigt blomstrende. 'Stairway to Heaven', brogetbladet sort med cremehvid bladkant, der kan få lyserøde toner i køligt forår, morningsunherbfarm.com
- *P. yezoense* (japansk jakobsstige) 'Purple Rain', purpur jakobsstige har mørkt purpurlilla blade, mørke stængler og store lysende violetblå blomster i juni-juli. Skal stå solrigt ellers mister løvet sit purpurlilla skær. Kan genblomstre hvis gamle blomsterstande klippes af undervejs, 50 cm høj, iøjnefaldende både før og efter blomstring, raravaxter.se

Hybridsorter

- *Polemonium x richardsonii* er en krydsning mellem *P. caeruleum* og *P. reptans*. Den danner tætte planter med findelte blade og kraftige blomsterstande. Den blomstrer allerede i april-maj; men fjerner man de visne blomsterstængler, vil der følge en ny blomstring sent på sommeren. 25 cm høj. Staudenkulturen-wauschkuhn.de
- *Polemonium* 'Blue Pearl' er en steril hybrid med lysende himmelblå blomster i juni-juli, højde 20-30 cm. kridtvejsplanter.dk

Sådan bruger du jakobsstige

FOTO: GARD PHOTOS/CLIVE NICHOLS

FOTO: GARD PHOTOS/FRIEDRICH STRAUSS

I krukke og til at skære af

Er man påpasselig med at vande og tilse sine krukke, kvitterer jakobsstige også her med sin ranke vækst og blomsterstængler, der sjældent vælter. Gul jakobsstige, *Polemonium pauciflorum*, er en god nyhed til krukke, da den er blomsterrig, tæt i løvet og velegnet, hvor der er formiddagssol. Plant den alene eller sammen med planter med anden bladform og - blomst, for eksempel gyldenlak, løvemund, lupin og gul valmue. Blomsterstænglerne er fine til afskær og kan sagtens give fire-fem dages glæde i vasen. I buketten står den med aftenstjerne, *Hesperis*, og løvefod, *Alchemilla*.

Binder mormorbedet sammen

Den blå jakobsstige er en gammel bondehaveplante, som passer godt til mormorbedet, et frodigt og blandet blomsterbed sammen med akelejer, gemserod, hosta, storkenæb, ridderspore, kejserkrone, bonderose og floks. Da de blå toppe lyser op fra juni og hen over sommeren, vil de, plantet i mindre grupper af fem-syv planter, binde bedet sammen. Det skaber ro, når en planteart optræder mange steder i bedet. Man kan med fordel anlægge bedet, så høje stauder bagerst i bedet ikke skygger for lave planter i forgrunden.

Som modspil i det komplementære bed

Gult og blåviolet skaber et farvebrag og med en af de to komplementærfarver som hovedfarve i både lyse og mørke nuancer og den anden som kontrastgiver, giver dette en forrygende virkning, for eksempel en gulrandet hosta, grøngule løvefod, gule iris, grøngul vortemælk sammen med grupper af blåviolette jakobsstiger hist og her. Lodden løvefod er en nem og villig plante, som bør holdes i ave overfor jakobsstigen, så den ikke overtager hele festen.

FOTO: THE GARDEN COLLECTION/BEREK HARRIS